คู่มือการควบคุมผู้ต้องขัง ไป-กลับ ศาล

เรือนจำอำเภอแม่สะเรียง

รวบรวมโดย
นายสุวัจน์ ช่วยแป้น
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน

คำนำ

ตามที่กรมราชทัณฑ์ ได้จัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขังด้านต่างๆ จำนวน 12 เรื่อง ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่มาระยะหนึ่งแล้วนั้น แต่จากการติดตามผลพบว่า มีเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน ไม่น้อย ที่ไม่ทราบหรือไม่ได้ศึกษาคู่มือดังกล่าว จึงทาให้เกิดความผิดพลาดทั้งด้าน การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ คณะผู้จัดทำจึงได้จัดทำหนังสือสำหรับพกพาเล่นนี้เพื่อแจกจ่ายให้เจ้าหน้าที่ประจำจุดต่างๆ ได้เข้าใจและข้อควรปฏิบัติในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ขั้นตอนการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังไปศาล	1 -3
การจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังที่ศาล	4
การเยี่ยมและการรับฝากขอเยี่ยมสำหรับผู้ต้องขังที่ศาล	4 -5

คู่มือการควบคุมผู้ต้องขังไป-กลับ ศาล

การควบคุมผู้ต้องขังไป -กลับ แบ่งการดำเนินออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) กรณีเรือนจำไปส่วนภูมิภาค การควบคุมผู้ต้องขังไป-กลับศาล เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งถือปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 6 บทที่ 9 การควบคุมผู้ต้องหาหรือจาเลย หรือผู้ต้องขังไปมาระหว่างศาลกับเรือนจำ

2) กรณีเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเขตกรุงเทพมหานครเรือนจำกลางบางขวาง การควบคุมผู้ต้องขัง ไป-กลับศาล เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ขั้นตอนการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังไปศาล

1) เมื่อศาลมีคำสั่งเบิกตัวผู้ต้องขังมายังเรือนจำ/ทัณฑสถาน ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้องของคำสั่งเบิกตัว **โดยเฉพาะวันเดือน ปี ลายมือชื่อผู้พิพากษาผู้ลงนามให้เบิกตัว และตราประทับของศาล** หากปรากฏว่ามีความไม่ถูกต้อง หรือพบความผิดปกติของคำสั่งเบิกตัวให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบและตรวจสอบกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยด่วน ห้ามนำผู้ต้องขังที่ระบุในคำสั่งเบิกตัวออกจากเรือนจำเพื่อไปศาลจนกว่าจะได้ตรวจสอบความถูกต้องแล้วเสร็จ หากปรากฏว่าผู้ต้องขัง ที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวเป็นผู้ต้องขังคดีสำคัญหรือมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมพิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็น และจะต้องใช้ เครื่องพันธนาการให้ถือปฏิบัติตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 พร้อมกับเพิ่มมาตรการการควบคุมเป็นกรณีพิเศษ

2) ในกรณีที่มีผู้ต้องขังคดีสำคัญ หรือผู้ต้องขังที่ไม่น่าไว้วางใจ ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมไป – กลับศาล สำหรับเรือนจำในส่วนภูมิภาค ให้แจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่รับตัวไปศาล และแจ้งศาลทราบทุกครั้ง ตามแบบรายงานพฤติการณ์ผู้ต้องขัง (ศ.1 ,ศ.2)

3) หากไม่มีตัวผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวให้ดำเนินการแจ้งศาลทราบ ในกรณีที่ไม่มีตัวอันเกิดจากการย้ายไปเรือนจำ/ทัณฑสถานอื่นๆ ให้ประสานเรือนจำที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งศาลต่อไป

4) ผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวไปศาล ให้ทำการแยกออกจากผู้ต้องขังอื่น โดยควบคุมให้จัดการทำกิจวัตรและรับประทานอาหารเช้าให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ก่อนผู้ต้องขังอื่น

5) ให้ผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวไปศาลแต่งเครื่องแต่งกายตามแบบที่อธิการบดีกรมราชทัณฑ์กำหนด

-ผู้ต้องขังทั่วไป ให้ใส่เสื้อสีน้ำตาล ตามปกติ

-ผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีของกลางยาบ้าตั้งแต่ 1,000 เม็ดขึ้นไป ให้ใส่เสื้อที่มีแถบผ้าสีเขียวติดที่แขน

-ผู้ต้องขังที่มีของกลางยาบ้าตั้งแต่ 10,000 เม็ดขึ้นไป หรือมี **ยาเสพติดชนิดอื่นจำนวนมาก** รวมทั้ง **ผู้ต้องขังเป็นรายสำคัญในคดีอื่นๆ** ให้ใส่เสื้อที่มีแถบ **ผ้าสีแดงที่แขน** ไม่อนุญาตให้นาเสื้อผ้าและสิ่งของอื่นติดตัวไป ยกเว้น ในกรณีที่อากาศหนาวผิดปกติ ให้อยู่ในดุลยพินิจของ ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อานวยการทัณฑสถาน ที่จะพิจารณาและผ่อนปรนตามความเหมาะสม

6) ตรวจสอบรายชื่อ และตัวผู้ต้องขังให้ถูกต้องแล้วใส่เครื่องพันธนาการให้เหมาะสมตามคำสั่งพัศดีอย่าให้ผู้ต้องขังมีโอกาสเลือกขนาดของเครื่องพันธนาการ

7) เมื่อใส่เครื่องพันธนาการแล้ว ให้หัวหน้าฝ่ายควบคุมฯ หรือพัศดี ผู้ได้รับมอบหมายทำการตรวจสอบสภาพเครื่องพันธนาการ และขอติดตัวอื่นของผู้ต้องขังที่จะออกไปศาลให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยมั่นคง และเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

8) ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบ จัดพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวลงในแบบเปรียบเทียบลายนิ้วหัวแม่มือ (ศ.3) ไว้เป็นหลักฐานเพื่อเปรียบเทียบตรวจสอบว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่เมื่อกลับจากศาล

9) ก่อนจะส่งมอบตัวผู้ต้องขังให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำทำการตรวจค้นตัวสิ่งของติดตัว และสภาพเครื่องพันธนาการให้เป็นที่เรียบร้อย พร้อมทั้งลงชื่อไว้เป็นหลักฐานตามแบบฟอร์ม การส่งมอบตัวผู้ต้องขังไปศาล (ศ.4)

10) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจรับตัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ประตูเรือนจำเข้มงวดกวดขันในการพกพาอาวุธ และสิ่งของต้องห้ามอื่นๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

11) ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบควบคุมผู้ต้องขังไป – กลับศาล ตรวจค้นรถยนต์ในการ รับ – ส่งผู้ต้องขังอย่างละเอียดทั้งไป และกลับ เพื่อป้องกันมิให้มีการนาอาวุธ วัตถุระเบิด หรือสิ่งของต้องห้ามซุกซ่อนไว้ในรถก่อนนำตัวผู้ต้องขังขึ้นรถยนต์ รวมทั้งตรวจสอบสภาพความมั่นคงแข็งแรงของรถยนต์ด้วย และลงชื่อรับมอบผู้ต้องขังไว้เป็นหลักฐานในแบบ ศ.4

12) ก่อนนำผู้ต้องขังทั้งหมดขึ้นรถยนต์ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบตัวผู้ต้องขังและจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวให้ถูกต้องและทำการปิด ล็อคกุญแจประตูรถยนต์ให้เรียบร้อยมั่นคง

13) การรับตัวผู้ต้องขังกลับจากศาล หรือผู้ต้องขังเข้าใหม่ ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบทำการตรวจค้นตัว และสิ่งของต้องห้าม พร้อมกับตรวจสภาพ เครื่องพันธนาการโดยละเอียด และดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในแบบฟอร์มการส่งมอบตัวผู้ต้องให้เป็นที่เรียบร้อยตามแบบ ศ.4 หน้า 2

14) การรับตัวผู้ต้องขังกลับเข้าเรือนจำ ให้ทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังทุกคนแล้วเปรียบเทียบหลักฐานการส่งตัวให้ถูกต้องตรงกัน

การจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังที่ศาล

ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดเตรียมอาหารกลางวันสำหรับผู้ต้องขังที่ศาลเบิกตัวติดตัวไปรับประทานอาหารที่ศาล โดยเตรียมอาหารและน้ำให้เพียงพอกับผู้ต้องขังที่ไปศาลในแต่ละวัน หากศาลจัดเตรียมให้ให้ถือว่า เป็นส่วนเสริมเพิ่มเติมจากเรือนจำ และ ให้จัดเตรียมช้อนพลาสติกไว้ให้ผู้ต้องขังสำหรับรับประทานอาหาร เพื่อป้องกันการดัดแปลงเป็นอาวุธ ห้ามมิให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารที่ญาตินามาให้โดยเด็ดขาด เว้นแต่เป็นกรณีผู้ต้องขังรับตัวเข้าใหม่ในวันนั้นๆ ซึ่งศาลมีนโยบายให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารส่วนตัวได้ ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทำการตรวจค้นอาหารก่อนส่งให้ผู้ต้องขัง และจัดทำบันทึกแบบส่งมอบอาหารส่วนตัว กรณีผู้ต้องขังรับเข้าใหม่ ตามแบบส่งมอบอาหารส่วนตัวให้แก่ผู้ต้องขัง

การเยี่ยมและการรับฝากของเยี่ยมสำหรับผู้ต้องขังที่ศาล

ตามปกติให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน **งดเยี่ยมและรับของฝากสิ่งของจากญาติผู้ต้องขังทุกศาลที่เรือนจำฯ** รับผิดชอบอยู่โดยจัดทำประกาศแจ้งให้ญาติผู้ต้องขังทราบว่า หากญาติที่มีความประสงค์จะเยี่ยมหรือฝากสิ่งของให้กับผู้ต้องขัง ขอให้ติดต่อกับผู้ต้องขังที่เรือนจำโดยตรง ทั้งนี้ ให้รวมถึงเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในส่วนภูมิภาคด้วย เพื่อเป็นการป้องกันการลักลอบนาสิ่งของต้องห้ามซุกซ่อนผ่านช่องทางของเยี่ยมญาติ ซึ่งยากแก่การตรวจค้นหากศาลมีนโยบายให้ผู้ต้องขังรับการเยี่ยม และของเยี่ยมได้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบที่ศาลกำหนด โดยเจ้าหน้าที่จะต้องระมัดระวังในการเยี่ยม โดยกำหนดมาตรการการเยี่ยมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งตรวจค้นของเยี่ยมอย่างละเอียด

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ศาล

1) กรณีเป็นผู้ต้องขังใหม่ ก่อนที่จะนำผู้ต้องขังใหม่เข้าคุมขังในห้องควบคุมที่ศาล ให้สอบถามความประสงค์ว่าต้องหารจะใช้โทรศัพท์ติดต่อญาติหรือบุคคลใกล้ชิดหรือทนายความในการดำเนินการใดๆ ทางกฎหมายหรือไม่หากต้องการให้อนุญาตใช้โทรศัพท์สาธารณะที่จัดไว้หรือโทรศัพท์มือถือส่วนตัวได้ (หากมี) โดยทำการจดบันทึกเลขหมาย และจำนวนครั้งที่โทรทุกราย ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ประจำศาล ขณะทำการสนทนาอย่างใกล้ชิด

2) หากผู้ต้องขังใหม่ประสงค์จะรับประทานอาหารส่วนตัว ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมอนุโลมให้ผู้ต้องขังสามารถรับของเยี่ยมจากญาติ (เฉพาะอาหาร และน้ำ)หรือหากไม่มีญาติ ก็ให้ซื้อน้ำ และอาหารรับประทานได้โดยใช้เงินส่วนตัวที่มีก่อนลงบัญชีทรัพย์สิน และจัดให้รับระทานอาหารในบริเวณห้องควบคุม ภายใต้การตรวจสอบ และควบคุมของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดทั้งนี้ เพื่อเป็นการสงเคราะห์ให้ผู้ต้องขังใหม่ในการปรับสภาพตนเอง

หมายเหตุ : ตามคำสั่งเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ 398/2563 เรื่อง มาตรการ การรับ -ส่งผู้ต้องขังไปศาลและกลับศาล